

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/4-33(96435)

" 08 05 2018 р.

Народному депутату України
В.Ю. Пташник

Шановна Вікторіє Юрієвно!

У Головному управлінні уважно розглянуто Ваш депутатський запит поданий разом з народним депутатом України А.І. Шкрум від 20 квітня 2018 року з приводу висновку управління № 16/3-153/7539 від 07.03.2018 року на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав» (реєстр. № 7539 від 01.02.2018 р.), в якому, зокрема, наводиться перелік зауважень до вказаного проекту, які не відображені у вказаному висновку Головного управління.

У запиті також йдеться про те, що «зважаючи на викладене вище, керуючись положеннями Закону України «Про статус народного депутата України», а також з огляду на те, що проект є актуальним і вже неодноразово включався до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України, просимо Вас:

1. Зазначити, чи вбачаєте Ви ризики у положеннях проекту № 7539, щодо яких вище наведено зауваження (просимо зазначити по кожному із зауважень окремо).
 2. Зазначити, чи заслуговують на увагу та включення до висновку ГНЕУ перераховані вище зауваження (по кожному із зауважень окремо).
 3. Чи бачите Ви ще якісь ризики чи недоліки проекту № 7539, про які не було зазначено у висновку ГНЕУ? Якщо так, то вказати, які саме.
 4. Пояснити причини невключення зазначених вище зауважень до висновку ГНЕУ по проекту № 7539.
 5. Провести службове розслідування та вжити заходів відносно осіб, які є виконавцями даного висновку.
 6. Пояснити причини ненадання відповіді на депутатське звернення у встановлений чинним законодавством строк».
- З приводу порушених Вами питань вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне.

На нашу думку, питання про те, «чи заслуговують на увагу на включення до висновку ГНЕУ перераховані вище зауваження» та «чи бачите Ви ще якісь ризики чи недоліки проекту № 7539, про які не було зазначено у висновку ГНЕУ», позбавлені практичного сенсу, оскільки висновок управління на вказаний проект вже наданий у встановленому порядку.

Щодо прохання пояснити причини невиключення зазначених вище зауважень до висновку управління до проекту № 7539, зазначимо, що висновки готуються працівниками управління, а тому включення до них зауважень інших осіб не є правомірним. Разом з тим при його підготовці можуть бути використані надані такими фахівцями матеріали за умови, якщо працівники управління погоджуються з ними та це не порушує права інтелектуальної власності зазначених осіб.

Зазначимо також, що управління не може достовірно пояснити мотиви розробників законопроекту (про що йдеться у пункті 8 запиту питанні про встановлення нових розмірів виплат авторам та спадкоємцям авторів за правом слідування), оскільки працівники управління не брали участь у його підготовці.

Щодо тих зауважень конкретного характеру до положень проекту № 7539, які висловлені у запиті, управління вважає за доцільне висловити наступне:

Щодо змін до Цивільного процесуального та Господарського процесуального кодексів (пункт 1 запиту).

У запиті йдеться про те, що «проектом № 7539 вносяться зміни до вже неактуальної редакції процесуальних кодексів – Господарського процесуального та Цивільного процесуального кодексів України. Крім цього, зміни до процесуального законодавства не відображені в тексті проекту, але включені до порівняльної таблиці». З цього приводу зазначимо, що управління готує висновки на проекти законодавчих актів, а порівняльна таблиця згідно з статтею 91 Регламенту Верховної Ради України належить до супровідних документів до законопроекту про внесення змін до законів, яка за своїм призначенням має допомогти зрозуміти зміст тих змін, які вносяться до чинних редакцій відповідних законодавчих актів, і, як така, не є предметом експертизи Головного управління. Крім цього, виходячи із того, що у тексті проекту відсутні зміни до вказаних актів, можна зробити висновок про те, що внесення змін до ГПК України та ЦПК України у ньому не передбачається. Разом з тим слід погодитися з тим, що зазначена розбіжність між текстами законопроекту і порівняльної таблиці до нього ускладнює розуміння змісту законопроекту.

Щодо збігу положень законопроекту № 7539 з положеннями законопроекту № 3692 (пункт 2 запиту).

У запиті зазначається, що «проект № 7539 частково регулює ті ж відносини, що й проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо авторського права та суміжних прав, реєстр. № 3692 від 22.12.2015. Зокрема, в частині врегулювання майнових прав на службові твори». Погоджуючись з цим, управління звертає увагу на те, що вказані проекти не зареєстровані як альтернативні, у зв'язку з чим вони розглядатимуться окремо, а тому порівняння їх змісту у висновку на проект № 7539 не є обов'язковим.

Щодо нової статті 18-2 Закону України «Про авторське право та суміжні права» (пункт 3 запиту).

У запиті вказано, що з «тексту зазначеної статті неможливо зрозуміти, яких відносин вона стосується, що розуміється під поняттям «право особливого роду», щодо яких суб'єктів стаття може бути застосована та яким чином нова стаття 18-2 може бути застосована взагалі на практиці... У зв'язку з цим просимо Вас роз'яснити зміст пропонованої проектом № 7539 нової статті 18-2 Закону України «Про авторське право та суміжні права» та яким чином і до яких відносин вона повинна застосовуватися».

З цього приводу слід звернути увагу на те, що визначення «права особливого роду» надано в пункті «е» частини 1 статті 10 чинної редакції Закону України «Про авторське право та суміжні права», згідно з якою «не є об'єктом авторського права розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право *sui generis* (своєрідне право, право особливого роду)». У свою чергу, спроба розкрити зміст цього права і робитися у статті 18-2, якою пропонується доповнити Закон України «Про авторське право і суміжні права».

Крім цього, цю статтю, на наш погляд, слід розглядати у контексті імплементації у законодавство України про інтелектуальну власність положень глави III «Особливі права» Директиви ЄС 96/9/ЄС Європейського парламенту та Ради від 11 березня 1996 року про правову охорону баз даних.

Щодо змін до статті 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права», у яких не надається пояснення змісту латинського терміну «sui generis» (пункт 4 запиту).

У запиті визначається, що «проектом № 7539 пропонується внести зміни до статті 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права» з використанням латинського терміну «*sui generis*». При цьому проектом № 7539 не надається пояснень змісту зазначеного терміну. Подібні запозичення є неприйнятними для законодавчої техніки. Крім цього, у тексті проекту № 7539 окремі положення взяті у лапки, що також не відповідає стандартам законотворчої техніки».

З цього приводу варто вказати, що термін «*sui generis*» (букв. *своєрідний, єдиний у своєму роді*) — «латинський вираз, що означає унікальність правової конструкції, яка, незважаючи на наявність схожості з іншими подібними конструкціями, в цілому не має прецедентів». Слід також вказати, що він вже використаний у чинній редакції статті 10 Закону України «Про авторське право та суміжні права» і його зміст розкривається як «своєрідне право, право особливого роду». Вважаємо, що у зв'язку з цим необхідності ще раз визначати його у проекті № 7539 відсутня.

Щодо неприйнятності використання у тексті законодавчих актів термінів на іншій мові, ніж державна, то слід звернути увагу на частину 2 статті 19 Регламенту Верховної Ради України, у якій визначено, що «у разі необхідності, після можливого скороченого обговорення, більшістю голосів народних

депутатів від конституційного складу Верховної Ради приймається рішення про одноразову (ad hoc) зміну місячного, тижневого або денного порядку роботи Верховної Ради», що доводить можливість такого використання у необхідних для цього випадках.

Щодо логічних помилок у визначенні терміну «кінематографічний твір» (пункт 5 запиту).

В цілому Ваше зауваження про те, що визначення термінів з посиланням на ці ж терміни є логічною помилкою є слушним, проте, на наш погляд, воно не є настільки суттєвим, щоб на його підставі відхиляти законопроект або повертати його на доопрацювання, оскільки воно може бути враховано при доопрацюванні законопроекту до другого читання.

Щодо доцільності визначення змісту поняття «позичка» у статті 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права» (пункт 6 запиту).

У запиті йдеться про те, що наданням у статті 1 названого Закону визначення змісту терміну «позичка» «пропонується визначити наявний у законодавстві термін в інший спосіб, що створює колізії в законодавстві і ускладнює застосування відповідних положень законодавства». Проте слід звернути увагу на те, що згідно з статтею 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права», терміни, визначені у цій статті, вживаються лише у цьому Законі, тобто у даному випадку йдеться про особливості застосування позички у відносинах щодо авторського права та суміжних прав, а не про запровадження нового змісту терміну всупереч відповідним положенням ЦК України. До того ж головними ознаками позички у цих відносинах (згідно з наведеним терміном) є безоплатність та строковість користування, що цілком відповідає ознакам договору позички, визначеним у статті 827 ЦК України.

Щодо визначення поняття «твір мистецтва» у статті 27 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (пункт 7 запит).

У запиті зазначено, що «проектом № 7539 пропонується визначення родових понять через невичерпний перелік об'єктів. Зокрема, в статті 27 Закону України «Про авторське право і суміжні права» пропонується під «твором мистецтва» розуміти ряд об'єктів (твір образотворчого мистецтва, ужиткового мистецтва, такого як картина, колаж, живопис, малюнок, гравюра і так далі), однак перелік закінчується словом «тощо». Це створює невизначеність у регулюванні, що також є неприпустимим для нормотворчої техніки».

Проте з цим висновком не можна погодитися, оскільки до наведеного визначення, крім відкритого переліку об'єктів, які є творами мистецтва, включено також ознаки, за яких певні об'єкти визнаються такими творами. Зокрема, для цілей цієї статті будь-який твір визнається твором мистецтва «за умови, що такий твір був створений самим автором або є примірником, що є твором мистецтва, виготовлений в обмеженій кількості самим автором або під його керівництвом, пронумерований, підписаний або іншим чином засвідчений його автором».

Крім цього, формулювання певних визначень шляхом створення відкритих переліків об'єктів, за умов визначення критеріїв, за якими відповідні об'єкти

включаються до вказаного переліку, застосовується у законодавстві про інтелектуальну власність досить часто. Зокрема, за таким принципом визначені «об'єкти авторського права» як у статті 443 ЦК України, так у статті 7 Закону України «Про авторське право та суміжні права», що пояснюється об'єктивною неможливістю скласти закритий перелік таких об'єктів.

Щодо змін до статті 27 Закону України «Про авторське право та суміжні права щодо виплат за правом слідування (пункт 8 запиту), в якій, зокрема, «встановлюється гранична межа максимальної виплати за твір, яка не може перевищувати 780 тисяч гривень».

У запиті стверджується, що «встановлення чіткої граничної межі таких виплат в грошовому еквіваленті призведе до порушень прав авторів, оскільки розмір належних їм виплат за їхні твори обмежується і не залежить відсотково від вартості його творів». Проте слід відзначити, що запропонований у проекті підхід в цілому відповідає Директиві Європейського парламенту і Ради ЄС 2001/84/ЄС від 21.09.2001 року «Про право слідування (перепродажу) в інтересах автора творів мистецтва». Саме в цій Директиві встановлюється градація виплат залежно від ціни товару (твору). Зокрема, в ній передбачено, що для товару ціною від 0 до 50000 євро виплата має становити 4 %, від 50000, 01 до 200000 євро – 3%, від 200000, 01 до 350000 євро – 1%, від 350000, 01 до 500000 євро 0,5%, понад 500000 євро – 0, 25%. В будь-якому випадку сума роялті не може перевищувати 12500 євро.

Щодо неповного, часткового чи вибіркового врахування положень європейських директив і неврахування деяких положення Угоди про асоціацію (пункти 9 та 10 запити).

На наш погляд, ці зауваження можна віднести практично до всіх законопроектів, які знаходяться на розгляді Верховної Ради України. Адже немає жодної нормативної методики імплементації європейського законодавства та й Угоди про асоціацію в національне законодавство України і, відповідно, відсутні чіткі вимоги до законопроектів, які мають своєю метою саме таку імплементацію. У зв'язку з цим, на нашу думку, конкретні пропозиції з цього приводу мають бути враховані при доопрацюванні проекту до другого читання.

Таким чином, Головне управління не вбачає наявності суттєвих ризиків, які б унеможлилювати прийняття проекту № 7539 у першому читанні за основу, у тих його положеннях, щодо яких у запиті наведено зауваження. Хоча це виключає їх використання для подальшого вдосконалення відповідних положень законопроекту при підготовці його до другого читання. У зв'язку з цим, на нашу думку, підстави для проведення службового розслідування та вжиття заходів відносно осіб, що є виконавцями висновку на даний проект, відсутні.

Слід також зазначити, що висновки Головного науково-експертного управління мають рекомендаційний характер і направляються головному комітету для врахування при розгляді законопроекту та прийняття рішення стосовно подальшої роботи над ним (частина 5 статті 103 Регламенту). Остаточне ж рішення щодо законопроекту приймається на пленарному засіданні

Верховної Ради України, яка відповідно до статті 102 Регламенту Верховної Ради України розглядає їх, як правило, за процедурою трьох читань.

Звертаємо також увагу на те, що для всебічного опрацювання законопроектів у комітетах народними депутатами України чинним законодавством передбачена можливість залучення експертних висновків й інших, окрім Головного управління, суб'єктів. Такими суб'єктами, зокрема, є: комітет, до предмета відання якого належать питання бюджету; комітет, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією; комітет, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; Кабінет Міністрів України (частина 1 статті 93 Регламенту Верховної Ради України); Національна академія наук України; відповідні міністерства; інші державні органи; установи і організації; окремі фахівці (частина 3 статті 103 Регламенту Верховної Ради України), а також, враховуючи європейський напрям вдосконалення законодавства України, до надання висновків залучаються й експерти з установ Ради Європи. Очевидно, що, з огляду на можливість отримання до відповідного законопроекту численних експертних висновків від різних суб'єктів, обсяг і зміст їх буде відмінним не лише від висновків Головного управління, але й від інших висновків, що є цілком виправданим і спрямовано на покращення якості законопроектної роботи у Верховній Раді України.

Зазначимо також те, що Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти, який є головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту за № 7593, цей законопроект рекомендовано прийняти за основу (рішення Комітету від 7 лютого 2018 року).

Щодо строків надання відповіді на лист від 5 квітня 2018 року

У депутатському запиті від 20 квітня 2018 року зазначено, що «нами (народні депутати України В.Ю. Пташник та А.І. Шкрум) було направлено депутатське звернення на Ваше ім'я (Перший заступник керівника Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України С.О. Гудзинський) стосовно недоліків проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав, реєстр. № 7539 від 01.02.2018 (далі – проект № 7539), які не були відображені у висновку Головного науково-експертного управління.

Разом з тим, станом на сьогодні, у супереч положенням Закону України «Про статус народного депутата України» про надання відповіді на депутатське звернення у 10-денний строк, на не надано жодної відповіді на наше звернення від 05 квітня 2018 року».

З цього приводу вважаємо за доцільне звернути увагу на наступне. Згідно з Законом України «Про статус народного депутата України» народні депутати, зокрема, можуть використовувати депутатські бланки для офіційних запитів, звернень та листів. Вважаємо, що статус документів, підписаних народними депутатами України, від якого залежать строки відповідей на поставлені у них питання, має визначатися залежно, зокрема, від назви документа. На депутатському бланку, на якому викладені недоліки проекту Закону про

внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав (реєстр. № 7539), які не були відображені у висновку управління, відсутнє зазначення, що це депутатське звернення чи депутатський запит. Звідси випливає, що це офіційний лист, строк відповіді на який становить не більше одного місяця від дня його надходження. У зв'язку з цим вважаємо, що Головним управлінням не порушено строки відповіді на вказаний лист народних депутатів України.

З повагою,
Заступник керівника Головного управління

І.В. Зуб